

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Kortrijkstraat (Tielt, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018B66

Maart 2018

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: /

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen	4
2.1 Administratieve gegevens	4
2.2 Synthese	6
2.3 Gemotiveerd advies en programma van maatregelen	7
2.3.1 Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.....	7
2.3.2 Programma van maatregelen: gemotiveerd advies en programma van maatregelen.....	8
2.3.2.1 <i>Impactbepaling</i>	8
2.3.2.2 <i>Gemotiveerd advies</i>	9
2.3.2.3 <i>Programma van maatregelen</i>	11
2.3.2.3 <i>Programma van maatregelen</i>	11
2.3.2.3.1 Onderzoekstrategie, methode en technieken	12
Deel 3: Bibliografie.....	17

FIGURENLIJST (2018B66)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van het kadasternummer (Bron: Geopunt).....	5
Figuur 2: Onderzoeksgebied weergegeven op de GRB basiskaart (bron: Geopunt).	11
Figuur 3: Voorstel voor proefsleuven en proefputten weergegeven op de GRB basiskaart (bron: Geopunt).	13

TABELLENLIJST (2018B66)

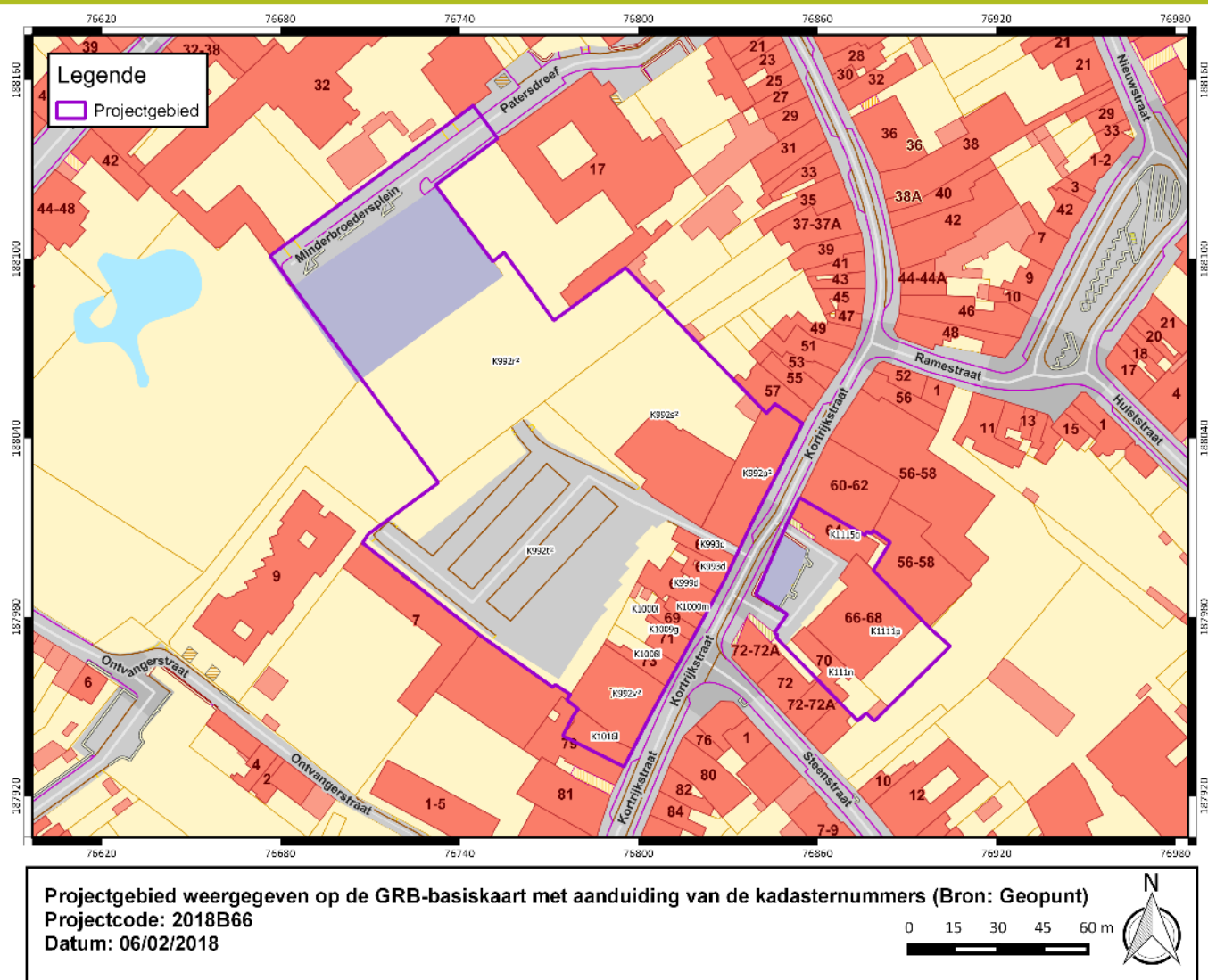
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	4
--	---

Deel 2: Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Stad Tielt Markt 13 8700 Tielt	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Tielt
	Deelgemeente	/
	Postcode	8700
	Adres	Kortrijkstraat
	Toponiem	Kortrijkstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 76596 Y _{min} = 187906 X _{max} = 76984 Y _{max} = 188175
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Tielt, Afdeling 1, Sectie K, nr's: 992r ² , 992s ² , 992p ² , 992t ² , 993c, 993d, 999d, 1000m, 1000l, 1009g, 1008l, 992v ² , 1016l, 1115g, 1111p, 111n Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van het kadastrale nummer (Bron: Geopunt)

2.2 Synthese

Ter hoogte van het projectgebied Tielt Kortrijkstraat wenst de opdrachtgever ter hoogte van de voormalige collegesite een inbreidingsproject met ondergrondse parkeergelegenheid te realiseren. De beschreven werkzaamheden kunnen een bedreiging vormen voor eventueel aanwezig ondergronds erfgoed.

Naar aanleiding van de geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag binnen een vastgestelde archeologische zone, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt, werd een archeologienota opgemaakt. Op basis van dit bureauonderzoek werd nagegaan of een verder archeologisch traject met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of er een (gedeeltelijke vrijgave) mogelijk is.

De vindplaatsen op de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied corresponderen met de 3 sleuven die in 2005 in opdracht van het stadsbestuur van Tielt aangelegd zijn door J. De Gryse.

Wat de landschappelijke inplanting betreft, illustreert het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen heel duidelijk dat Tielt ontstaan is op een oost-west verlopende cuestarug. De hoogte vormde de verbinding tussen westelijk Vlaanderen (Ieper) en Gent. In dit hoger gelegen gebied kwamen in het verleden reeds Meso- en neolithische silexartefacten aan het licht, die wijzen op prehistorische bewoning, o.m. ter hoogte van Keidam en in de nabijheid van de bron van de Poekebeek ('Kale').

Tijdens het enige archeologisch onderzoek dat totnogtoe in het centrum van Tielt werd uitgevoerd, kwamen op de 3 onderzochte locaties Romeins aardewerk aan het licht. Wijzen deze vondsten op Romeinse bewoning in deze omgeving? Volgens sommigen zou dit de hypothese staven dat een Romeinse aftakking - van Blicquy tot Oudenburg - vanaf de Leie via de Tieltse cuesta naar de kust liep.

Wat betreft het ontstaan en de vroegste evolutie van Tielt, is er –o.a. door een gebrek aan archeologische gegevens- nauwelijks informatie voorhanden. De eerste vermelding in de historische bronnen dateert uit 1105. De vermelding van de Sint-Pieterskerk dateert uit dezelfde periode. Deze kerk, die dateert uit de vroege 12de eeuw, bevindt zich ca. 200m ten noorden van het onderzoeksgebied situeert. Het toponiem de Kromme Wal, dat vlakbij deze kerk opduikt, verwijst in volmiddeleeuwse context naar een motteversterking. De burcht moet onder en ten noorden van de Sint-Pieterskerk gesitueerd worden, nl. tussen de Kromme Wal en de Bruggestraat.

In de 13de eeuw fungeert Tielt steeds meer als een autonome entiteit. De nederzettingkern oefent steeds meer openbare functies uit en verwerft tegelijkertijd steeds meer stedelijke rechten, zoals het houden van een wekelijkse markt (1220) en een graanmarkt (1294). In een document uit 1275, waarin toestemming gegeven wordt tot de bouw van een lakenhalle, wordt Tielt voor het eerst aangeduid met de term 'stad'. De laatmiddeleeuwse stadsontwikkeling wordt sterk bepaald door twee hoofdassen, nl. de Bruggestraat-Kortrijkstraat en de Ieperstraat-Sint-Jansstraat. Deze assen leidden tot het ontstaan van het vierkant grondplan van het middeleeuws schependom. Het huidige onderzoeksgebied situeert zich langs de NZ-as.

Het projectgebied situeert zich langs de Kortrijksraat. De oudste vermelding van de "Curtreecstrate" dateert uit 1366. Het oostelijke onderzoeksgebied situeert zich vermoedelijk ter hoogte van een gedempte middeleeuwse molenvijver.

Het bureauonderzoek heeft geen argumenten opgeleverd die verder archeologisch onderzoek overbodig maken. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek dient dan ook geconcludeerd te worden dat verder onderzoek noodzakelijk is.

2.3 Gemotiveerd advies en programma van maatregelen

2.3.1 Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

In deze sectie volgt een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen. Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is. Na dit gemotiveerd advies volgt het concrete programma van maatregelen voor project Tielt Kortrijkstraat.

1° de volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek:

Alle nuttige en noodzakelijke onderzoeken werden uitgevoerd.

2° de aanwezigheid van een archeologische site:

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek werd een specifieke archeologische verwachting opgesteld.

Wat de prehistorische periode betreft, kan ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan worden van een oppervlakkige archeologische situatie op het laat-Pleistoceen eolisch dek, waarbij geen verwachting is inzake enig natuurlijk afgedekt, archeologisch relevant niveau. Gelet de stedelijke context kan redelijkerwijs aangenomen worden dat het oorspronkelijke bodemprofiel niet bewaard is en eventueel aanwezige artefactensite reeds lang opgeruimd zijn.

Wat de protohistorie betreft, dient opgemerkt te worden dat tijdens het archeologisch onderzoek op de Grote Markt in alle onderzoekssleuven Romeins aardewerk werd aangetroffen. De aanwezigheid van dit aardewerk wijst mogelijk op Romeinse bewoningssporen in de onmiddellijke omgeving. De vondsten suggereren in elk geval dat pre-middeleeuwse bewoningssporen ter hoogte van het projectgebied niet uit te sluiten zijn.

Het projectgebied situeert zich langs de Kortrijkstraat, die voor het eerst in de historische bronnen vermeld wordt in 1366. Deze straat maakt deel uit van de NZ-as van de middeleeuwse stad. Langs deze as is dan ook laatmiddeleeuwse bewoning te verwachten. Op de 17de-eeuwse bronnen is een matig dense bebouwing zichtbaar. Het is niet duidelijk of dit beeld geëxtrapoleerd kan worden op de laatmiddeleeuwse situatie.

Op basis van de historische kaarten is het duidelijk dat ter hoogte van het historisch onbebouwde binnengebied moet uitgegaan worden van een eerder rurale context. Laatmiddeleeuwse sporen zijn hier op geringe afstand t.o.v. het huidige maaiveld te verwachten.

In de 17de eeuw vestigen de Minderbroeders zich langs de Kortrijkstraat. Een deel van het onderzoeksgebied was in gebruik als kloostertuin. Het is vrij reëel dat de bodem ter hoogte van het klooster t.g.v. tuinbewerking meer gestratificeerd is dan in de andere zones van het historisch onbebouwde binnengebied.

3° de waardering van de archeologische site:

Rekening houdende met het feit dat er in het verleden nog maar amper archeologisch onderzoek uitgevoerd is in het stadscentrum van Tielt, is een archeologische prospectie van een gebied met een dergelijk omvang een belangrijke kans op kennisvermeerdering.

De impact van de huidige bebouwing op de eventueel archeologische resten kan in deze fase van het onderzoek niet ingeschat worden.

Eventueel aanwezige archeologische resten dienen niet *in situ* bewaard te worden, maar moeten wel geregistreerd worden. Deze registratie kan gebeuren tijdens het vooropgestelde onderzoek, dat beschreven wordt in het hieropvolgende programma van maatregelen.

4° de impactbepaling:

Het bodemarchief dient eerst geïnventariseerd te worden, voor de impact van de werken op eventueel aanwezig erfgoed kan bepaald worden.

Momenteel kan slechts gesteld worden dat, indien zich archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied bevinden, deze bedreigd worden door de geplande werken.

5° de bepaling van de maatregelen:

Zie programma van maatregelen.

2.3.2 Programma van maatregelen: gemotiveerd advies en programma van maatregelen

2.3.2.1 Impactbepaling

1. Westelijke onderzoekszone

- Ondergrondse parking: Het betreft een parking met 2 ondergrondse bouwlagen (238 plaatsen) voorzien. Niveau -1 situeert zich op -4,4m t.o.v. het nulpas; niveau -2 op -7,2m. De totale oppervlakte van de geplande parking bedraagt 1,19 hectare. De hoofd in- en uitrit situeert zich ter hoogte van de Ieperstraat. De inrit krijgt een ondergrondse verbinding met de parking onder het Minderbroederplein. De parking beschikt over een secundaire inrit aan de Kortrijkstraat. De fundering van de parking bestaat uit secanspalen.
- In de zone ten ZW van de (inrit van de) ondergrondse parking. wordt wegenis en park aangelegd, waardoor de verstoring beperkt blijft qua diepte: funderingskoffer wegenis + afwerkingslaag tot op totale diepte van ca. 40cm, mogelijks met plaatselijk een rioleringsbuis, waarvan de fundering tot op max 1m40 diep komt.
Uit navraag bij de bouwheer blijkt dat het al dan niet aanleggen van rioleringsstracés op dit ogenblik nog niet duidelijk is en bijgevolg geen rioleringsplannen bijgevoegd kunnen worden. Indien rioleringen aangelegd worden, hebben deze een maximale breedte van 1m.
Waar geen wegenis komt, zal het naastgelegen park uitgebreid worden. Tijdens de werf wordt deze zone als aanvoerstrook gebruikt waarvoor een tijdelijke wegenis aangelegd wordt met een maximale ingreep in de grond met een diepte gelijk aan die van de finale infrastructuur.
- De zone ten NO van de inrit, aangrenzend aan de kloostertuin: idem als de zone ten ZW van de (inrit van de) ondergrondse parking.
- De zone van de historische bebouwing langs de Kortrijkstraat: de nieuwe constructies voorzien hier geen kelders, maar eventueel aanwezige ondergrondse massieven / kelders zullen in die mate verwijderd worden zodat ze geen gevaar meer vormen voor eventuele scheurvorming van de nieuwe constructies. Als er geen ondergrondse massieven of kelders aanwezig zijn, zal de grond afgegraven worden tot op een diepte van wellicht een 60-tal centimeter. De exacte diepte zal nog uitgeklaard worden door de ingenieur stabiliteit.

2. Oostelijke onderzoekszone

- Ter hoogte van de oostelijk onderzoekzone wordt een niet-onderkelderd gebouw opgericht met 28 parkeerplaatsen. Tav de nieuwe constructies: gebouwen af te graven tot ca. 60-tal cm en waar openbaar domein / parking komt: af te graven tot ca. 40cm, met plaatselijk een diepere strook ivf riolering. De rioleringstracés zijn nog niet gekend.

2.3.2.2 Gemotiveerd advies

Rekening houdende met de criteria uit de Code Goede Praktijk (CGP), hoofdstuk 5.2, werd de noodzaak tot verder vooronderzoek afgewogen:

- Landschappelijk bodemonderzoek:

Cfr. CGP 7.3:

een landschappelijk booronderzoek kan altijd zinvol zijn indien een complexe landschappelijke situatie en bijgevolg een complexe verticale stratigrafie verwacht wordt. Ook als de verstoringshistoriek van het terrein niet duidelijk is, bijvoorbeeld indien blijkt uit het bureauonderzoek dat het terrein bebouwd geweest is maar geen plannen beschikbaar zijn of activiteiten plaats hebben gevonden waarvan niet duidelijk is in welke mate zij een ernstige impact hebben gehad op de ondergrond.

De gegevens van de Quartairgeologische kaart indiceren een éénduidige bodemkundige situatie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor. Gelet de ligging in de historische stadskern van Tielt dient rekening gehouden te worden met (middeleeuwse) ophogings- en/of stortpakketten. Deze kunnen echter beter in kaart gebracht worden door middel van de profielregistratie binnen het proefsleuvenonderzoek.

- Geofysisch onderzoek

Cfr. CGP 7.4:

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten.

In het geval van het projectgebied is deze onderzoeksmethode niet van toepassing. Het is vrij moeilijk in te schatten of het terrein na de sloop van de bestaande bebouwing al dan niet 'scanbaar' zal zijn. Er dient immers rekening gehouden te worden met de vermoedelijke aanwezigheid van puinlagen met metaal-, baksteen- en/of betonresten, waardoor diepere muren en grachten 'gemaskeerd' kunnen worden. Rekening houdende met hierboven geformuleerde argumenten, wordt ervoor geopteerd om geen geofysisch onderzoek uit te voeren.

- Veldkartering

Cfr. CGP 7.5:

Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door een visuele inspectie van een terrein.

In het geval van het projectgebied is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- Verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek

Cfr. CGP 8.4 en 8.5:

Een verkennend archeologisch booronderzoek heeft als doel eventuele afgedekte vindplaatsen in kaart te brengen door middel van een extensief boorgrid. In geval van een positieve verkenning kan met behulp van een waarderend booronderzoek in een intensiever grid de

artefactenconcentratie gelokaliseerd en afgebakend worden. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken kan eventueel overgegaan worden tot de aanleg van proefputten of een opgraving in functie van een bewaarde, afgedekte site. Dit impliceert dat deze vindplaatsen zeer kwetsbaar zijn en dat ze moeten gezocht worden op locaties waar de bewaringskansen hoog zijn. Bijvoorbeeld waar geen of nauwelijks landbewerking heeft plaatsgevonden, in afgedekte depressies, rivierterrassen, onder plaggendekken etc.

In het geval van het plangebied Tielt Kortrijkstraat is een archeologische boorcampagne niet aangewezen. Op basis van de landschappelijke gegevens is geen verhoogde verwachting inzake de aanwezigheid van een artefactensite. Gelet de huidige toestand van het plangebied, kan aangenomen worden dat de bewaringsomstandigheden niet gunstig zijn.

- Proefsleuven en proefputten:

Cfr. CGP. 8.6:

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In het geval van het projectgebied kan de verwachting op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek enkel getoetst worden d.m.v. een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Na afweging van de hierboven vermelde onderzoeksmethodes, wordt geadviseerd om over te gaan tot een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem. Het bureauonderzoek heeft geen argumenten opgeleverd, die een onderzoek met ingreep in de bodem overbodig make

De aanbeveling werd getoetst aan de 4 criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk artikel 5.3:

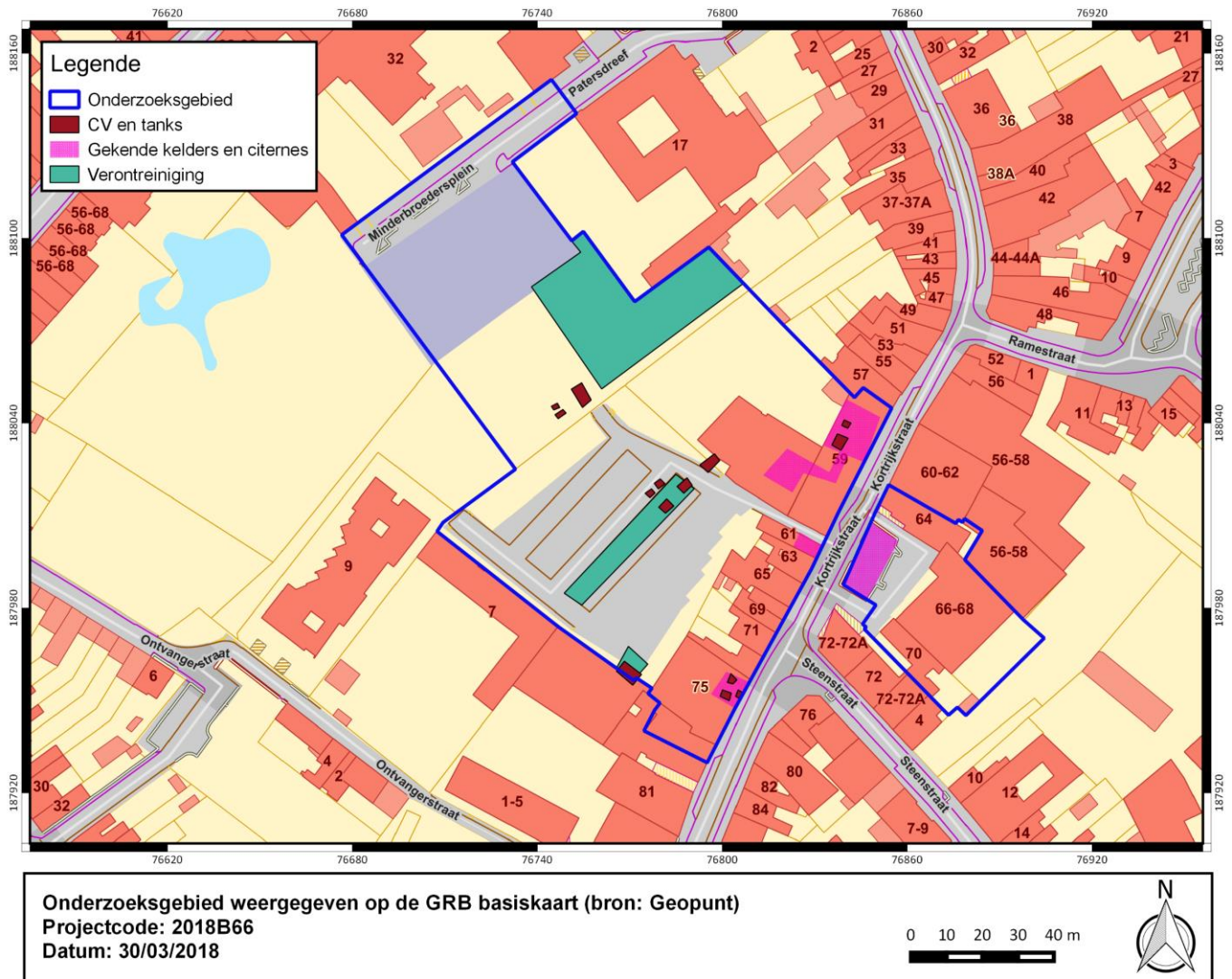
- mogelijk: De uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem is mogelijk na de afbraak van de huidige bebouwing tot op het huidig straatniveau en het verwijderen van de verharding.
- nuttig: Er zijn geen argumenten om aan te nemen dat het terrein dermate verstoord is dat een prospectie niet zinvol zou zijn. De proefputten/proefsleuven brengen het archeologisch potentieel van het projectgebied in kaart. Hierop kan een gedegen beslissing genomen worden in functie van een eventueel verder onderzoek.
- schadelijk: Gelet op de aard van de werken, is eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd. Een prospectie is de enige manier om de mogelijk aanwezige relictten te inventariseren en te waarderen.
- noodzakelijk: Eventueel archeologische relictten zijn door de geplande werken bedreigd. *In situ* bewaring van deze sporen is, gezien de geplande werken, onmogelijk. Omwille van dit gegeven wordt een prospectie noodzakelijk geacht.

2.3.2.3 Programma van maatregelen

2.3.2.3 Programma van maatregelen

A. Afbakening

Het advies heeft betrekking op het volledige projectgebied, met een totale oppervlakte van 20 147m².

Figuur 2: Onderzoeksgebied weergegeven op de GRB basiskaart (bron: Geopunt).

B. Onderzoeksvragen

Doel van de prospectie is een archeologische inventarisatie, registratie en fysiek onderzoek van eventueel waargenomen archeologische relictten. Bij het uitvoeren en uitwerken van de archeologische prospectie moeten minstens volgende vragen beantwoord worden.

Het onderzoek dient minimaal een antwoord te geven op onderstaande vragen:

- Hoe is de stratigrafie van het terrein opgebouwd?
- Op welke hoogte bevindt zich de natuurlijke bodem?
- Hoeveel archeologische niveaus zijn te onderscheiden?
- Wat is de aard, omvang, datering en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Zijn er aanwijzingen voor artisanale infrastructuur?

- Wat is de relatie tussen de aangetroffen resten en de historische/iconografische bronnen?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Wat is de impact van de geplande werken op de archeologische waarden?
- Welke onderzoeksvragen moeten bij een eventueel vervolgonderzoek beantwoord worden? Wat is de te volgen opgravingsstrategie bij een vervolgonderzoek?

2.3.2.3.1 Onderzoekstrategie, methode en technieken

Het plangebied betreft een site met een verticale stratigrafie. Op basis van de historische cartografie wordt aangenomen dat een groot deel van het terrein een matige tot weinig complexe stratigrafie kent. De oppervlakte van het te inventariseren terrein bedraagt 20 147m².

Voor de locatie Tielt Kortrijkstraat wordt, omwille van voorgaande argumentatie, een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem als meest geschikte onderzoeksmethode naar voor geschoven. Dit impliceert dat:

- de prospectie pas van start kan gaan, na de sloop van de huidige bebouwing. Er dient nadrukkelijk beklemtoond te worden dat aan de sloop duidelijke voorwaarden verbonden zijn. Alle muren die zich binnen de begrenzing van het projectgebied situeren, kunnen zonder archeologische begeleiding gesloopt en verwijderd worden tot op het niveau van het huidige straatniveau. De funderingen onder het straatniveau worden niet verwijderd of op andere manieren gemanipuleerd. Hetzelfde geldt voor de muren van kelders, beerputten, ondergrondse citernes, rioleringen of andere ondergrondse structuren, die nu niet gekend zijn en aan het licht zouden komen bij de afbraak. Verder moet op dergelijke manier te werk worden gegaan dat het vrijgekomen terrein niet of in zeer beperkte mate betreden wordt door zwaar materieel als dumpers en graaf- en breekmachines.
- Eventuele kelders onder de huidige bebouwing langs de Kortrijkstraat zijn bij aanvang van het archeologisch vooronderzoek nog zichtbaar en toegankelijk voor een beperkte bouwfysische inspectie. Vermits deze kelders (wellicht) aanpalen aan de Kortrijkstraat, dienen voldoende maatregelen inzake veiligheid genomen te worden.
- indien blijkt dat de resultaten van het vooronderzoek van die aard zijn dat er in een volgende fase een (gedeeltelijke) vlakdekkende opgraving uitgevoerd moet worden, er geen bouwactiviteiten kunnen plaatsvinden voor het archeologisch onderzoek volledig afgerond is, tenzij na toestemming van de verantwoordelijke erkend archeoloog.

Bouwfysische registratie

Momenteel zijn er slechts weinig gegevens bekend over het al dan niet voorkomen van onderkelderingen ter hoogte van de historische bebouwing langs de Kortrijkstraat. Bovendien zijn in deze fase van het onderzoek slechts 3 panden in eigendom van de stad Tielt (nr. 59, 61 en 77). Omwille van deze reden is het momenteel niet mogelijk om deze bouwfysische registratie voorafgaandelijk aan de archeologische prospectie uit te voeren.

Er dient over gewaakt te worden dat eventueel aanwezige kelders na de sloop van de bebouwing zichtbaar en toegankelijk blijven voor een beperkte bouwfysische inspectie. Deze inspectie behelst een fotografische registratie, beknopte beschrijving en de opmaak van een opmetingsplan.

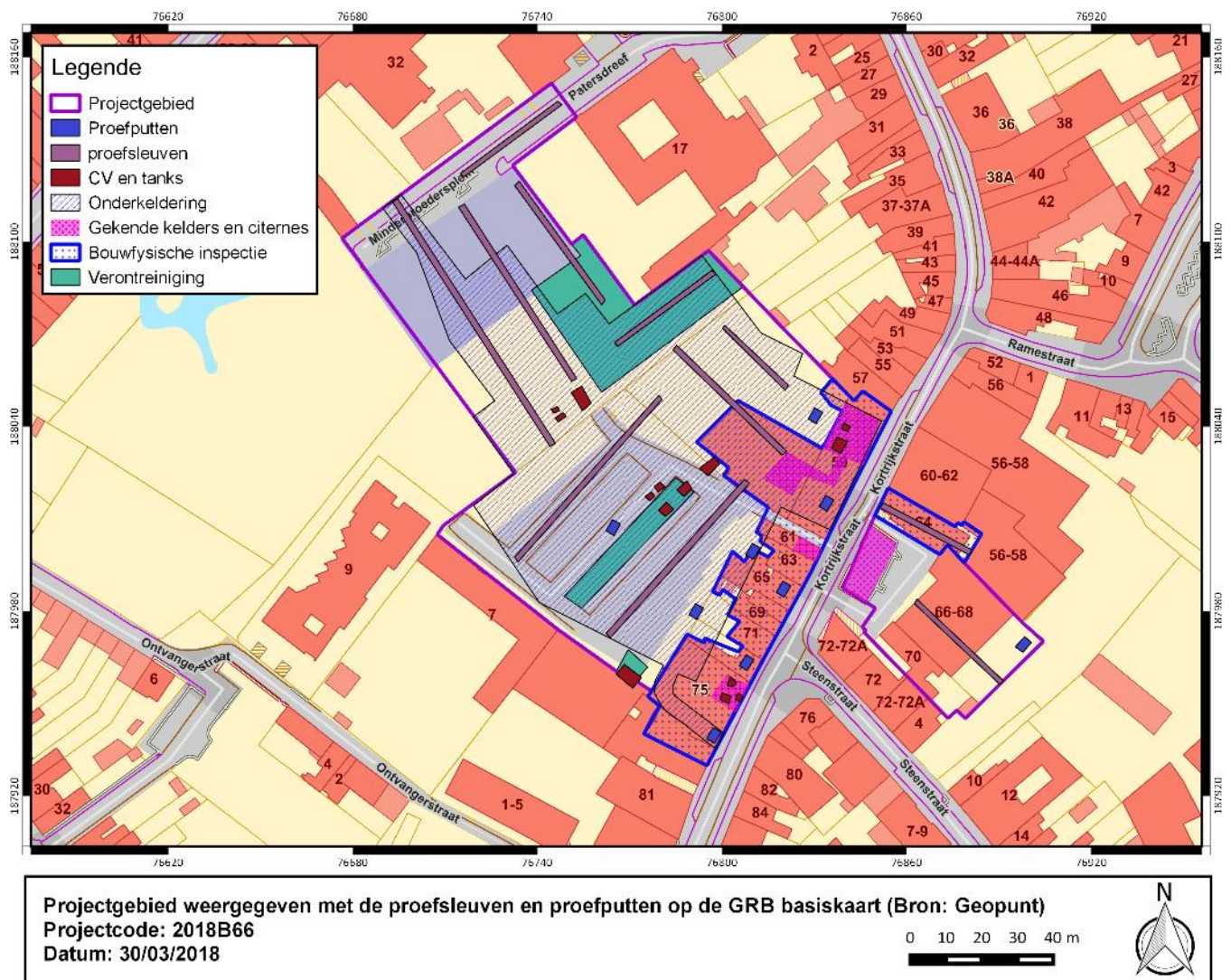
Prospectie met ingreep in de bodem

De prospectie dient uitgevoerd te worden volgens de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek, opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, zoals opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Het voorgestelde sleuvenplan (Figuur 3) is indicatief. De exacte inplanting van de proefputten en -sleuven wordt bepaald na de KLIP-melding en een terreinbezoek.

Door de bouwheer werden geen gegevens aangeleverd, die er op wijzen dat de licht verontreinigde zones gesaneerd dienen te worden. De waarden overschrijden nergens de bodemsaneringsnormen. Omwille van deze reden werden ook in deze zones proefsleuven ingeplant.

Het voorgestelde puttenplan focust hoofdzakelijk op het documenteren van eventueel aanwezige sporen van de historische bebouwing langs de Kortrijkstraat, sporen op de achtererven en eventuele (pre-middeleeuwse) sporen.

Figuur 3: Voorstel voor proefsleuven en proefputten weergegeven op de GRB basiskaart (bron: Geopunt).

In totaal wordt minstens 9% van het plangebied geïnventariseerd. Dit percentage moet volstaan om de geformuleerde onderzoeksvragen te beantwoorden.

Proefputten

Ter hoogte van de historische bebouwing langs de Kortrijkstraat wordt geopteerd voor de aanleg van proefputten om de aanwezigheid, de aard en de bewaringstoestand van eventueel aanwezige sporen langs de straatzijde en op de achtererven maximaal te registreren. Verder dienen de proefputten een inzicht te geven in de stratigrafie van het projectgebied en de verstoringsgraad van de huidige bebouwing. Voor het verkrijgen van een optimaal beeld van de aanwezigheid en de spreiding van de eventuele resten worden ter hoogte van de westelijke onderzoekszone 8 proefputten voorgesteld en ter hoogte van de oostelijke onderzoekszone 1 proefput. De proefputten zijn minimaal 3m bij 4m (12m²).

De proefputten worden aangelegd door een graafmachine met een tandenloze bak, steeds onder toezicht van minstens de veldwerkleider. Het aantal vlakken en de aanlegdieptes worden tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider. Bij het aantreffen van relevante bewoningsresten, kunnen de proefputten aangelegd worden tot op het eerste relevante archeologische niveau. Bij het ontbreken van bewoningssporen wordt getracht om de proefputten aan te leggen of lokaal te sonderen tot op de onverstoorde bodem. Indien de natuurlijke bodem niet bereikt kan worden, dient het onderzoek te worden aangevuld met controleboringen.

De vlakken worden steeds gelinkt aan de profielen en in elke proefput worden de relevante profielwanden geregistreerd in functie van de stratigrafische opbouw. De profielen worden grondig geanalyseerd in functie van het verkrijgen van een gedegen inzicht in de bodemopbouw van het terrein.

In het geval van diepe structuren, zoals waterputten, wordt getracht de maximale diepte te achterhalen d.m.v. handmatige boringen.

Elk vlak wordt gecontroleerd op de aanwezigheid van metalen voorwerpen met behulp van een metaaldetector.

Bij het aantreffen van menselijke resten wordt de Code van Goede Praktijk gevolgd.

Proefsleuven

Er wordt geadviseerd om de ruimte die tot het midden van de 19de eeuw onbebouwd gebleven is, te inventariseren d.m.v. continue proefsleuven. De trefkans op het aantreffen van grondvaste sporen uit periodes met minder dense sporen (pre-stedelijke fase) is immers groter, wanneer geopteerd wordt voor de methode van parallelle proefsleuven. Er dient o.a. gewezen te worden op het voorkomen van Romeins aardewerk op de Grote Markt, op geringe afstand van het huidige projectgebied.

Het voorgestelde puttenplan gaat uit van 11 proefsleuven: 9 in de westelijke onderzoekszone en 2 in de oostelijke onderzoekszone. 7 sleuven werden haaks op de Kortrijkstraat georiënteerd. 2 sleuven zijn min of meer OW georiënteerd, omwille van logistieke redenen. De stad Tielt wenst graag de parkeergelegenheid maximaal te benutten. Bijgevolg werden de proefsleuven in deze zone ingeplant tussen de parkeerstroken.

De proefsleuven hebben een minimale breedte van 2m. De breedte dient in verhouding te staan tot de uitgraafdiepte. De sleuven worden (trapsgewijs) aangelegd tot op het eerste, relevante archeologische niveau. In elk geval dienen de sleuven steeds doorheen de recente en postmiddeleeuwse ophogingspakketten aangelegd te worden. Er wordt geadviseerd om per proefsleuf minstens 3 sonderingen tot op de moederbodem aan te leggen om een inzicht te krijgen in de volledige bodemopbouw.

Wat de proefputten en de proefsleuven betreft, ligt de beslissing tot natuurwetenschappelijke staalname, conform de Code van Goede Praktijk, artikel 9.3, bij de veldwerkleider.

D. Eindcriteria

De prospectie wordt als succesvol beschouwd, indien alle waargenomen archeologische sporen op een wetenschappelijke wijze onderzocht zijn, er een beargumenteerd antwoord op de onderzoeksvragen geformuleerd kan worden en het eindrapport wordt opgeleverd.

E. Uitzonderingsmodaliteiten

De uitvoering van de prospectie gebeurt volgens de Code van Goede Praktijk, eventueel aangevuld met bijkomende maatregelen indien de sporen en/of vondsten daartoe aanleiding geven. Deze eventuele maatregelen worden bepaald door de erkend archeoloog.

Criteria die gehanteerd zullen worden om te bepalen in welke situaties bepaalde onderzoekshandelingen alsnog niet uitgevoerd moeten worden zijn hier niet van toepassing.

F. Uitvoeringstermijn

Hieronder een inschatting van de maximale doorlooptijd. Deze doorlooptijd houdt geen rekening met de opgraving en basisverwerking van eventuele menselijke resten.

- Bouwfysische inspectie: 2 werkdagen
- Terreinwerk prospectie: 20 werkdagen (archeologisch team)
- Verwerking prospectie: 25 mandagen

G. Competenties

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider (onder auspiciën van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider beschikt over voldoende ervaring in stedelijke contexten in Vlaanderen. Minimaal heeft hij/zij 2 jaar opgravingservaring op stedelijke contexten, aangetoond via CV.
- één assistent-archeoloog, hij/zij heeft minstens 6 maanden opgravingservaring op stedelijke contexten, aangetoond via CV.
- één assistent-archeoloog, hij/zij heeft minstens 6 maanden opgravingservaring op stedelijke contexten, aangetoond via CV.

Voor de begeleiding van de opdracht dient de veldwerkleider zich te laten ondersteunen door één of meerdere specialisten en regiodeskundigen, die hem bijstaan bij de uitvoering van de prospectie indien deze expertise intern niet beschikbaar is. Deze specialist beschikt over een aantoonbare en ruime ervaring met stadskernonderzoek in het algemeen en binnen de stad Tielt in het bijzonder.

Indien nodig, wordt het projectteam bijgestaan door een aardkundige die de profielen in de sleuven bestudeert en interpreteert. De aardkundige ondersteunt vervolgens ook de archeologen bij de analyse van de bodemkundige/landschappelijke context en bij de interpretatie van sporen en structuren.

H. Risicofactoren

Uitvoerend personeel die werkzaamheden uitvoeren in de nabije omgeving van een draaiende graafmachine moeten visueel duidelijk herkenbaar zijn zoals gebruikelijk.

I. Vondsten

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het onderzoek conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Bij de start van het archeologisch onderzoek worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van de vondsten plaats.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt